

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ РОСЛИННИЦТВА ім. В. Я. Юр'єва НААН України

ТОВ НВФ «ХЕЛП-АГРО»

КАТАЛОГ

сортів і гібридів
польових культур

ХАРКІВ 2022

НАШЕ НАСІННЯ - ВАШ ВИСОКИЙ ВРОЖАЙ

АСОЦІАЦІЯ
"СЕЛЕКЦІЇ ТА
НАСІННИЦТВА
СОНЯШНИКУ "

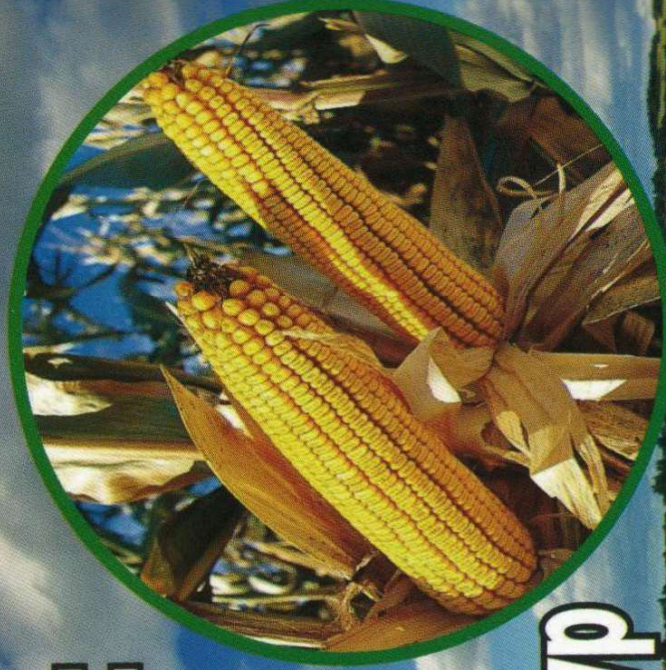

ІНСТИТУТ
РОСЛИННИЦТВА
ІМ. В.Я. ЮР'ЄВА

ТОВ НВФ «ХЕЛП-АГРО»

Насіння гібридів:
- соняшнику,
- кукурудзи,
- інших с/г культур

- Пропонуємо спільні ділянки розмноження
- Працюємо з аграрними розписками

Тел. (057) 341-74-25 (-26,-27); (067) 579-84-44;
(067) 575-50-97; (067) 572-25-65; (067) 571-30-01

www.help-agro.com.ua

e-mail: help-agro@ukr.net

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ РОСЛИННИЦТВА ім. В. Я. Юр'єва НААН України

ТОВ НВФ «ХЕЛП-АГРО»

Каталог сортів і гібридів польових культур

Харків 2022

Kharkov 2022

НАУКОВЕ ВИДАННЯ – третє, доповнене.

Автори: Кобизева Л.Н., Попов С.І., Бондаренко Є.С., Леонов О.Ю., Рябчун В.К., Єгоров Д.К., Щипак Г.В., Голік О.В., Наумов О.Г., Безуглий І.М., Рябуха С.С., Чорнобай Л. М., Сивенко В. І., Горбачова С. М., Тимчук В. М.
Каталог сортів і гібридів польових культур. Харків: Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН, 2018. - 42с.

У виданні наведено опис сортів і гібридів польових культур селекції Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН, які занесені до Державного реєстру сортів рослин та придатні для поширення в Україні.

Наведено біологічні, господарські та апробаційні ознаки сортів і гібридів, інформація про їх держреєстрацію та патентування.

Наукове видання призначене для керівників і спеціалістів сільськогосподарських підприємств, науковців, аспірантів, студентів аграрних вищих і середніх навчальних закладів.

Рецензенти:

Козаченко М. Р., доктор с.-г. наук, професор; Рябчун Н. І., доктор с.-г. наук, старший науковий співробітник.

Видання підписано до друку рішенням Вченої ради Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН, протокол № 9 від 21 вересня 2018 року.

Відповідальний за видання Кобизева Л.Н. Комп'ютерна верстка Садовий О.О.
Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН 61060 м. Харків,
пр. Московський, 142
Тел. (+38) 097-980-38-27

© Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН

ПЕРЕДМОВА

Відомо, що найефективнішим інструментом інтенсифікації сільськогосподарського виробництва є сорт і насіння. Сортозаміна та сортооновлення суттєво впливають на одержання додаткового врожаю та підвищення його якості, а частка сорту у збільшенні врожайності польових культур становить 20–25 %. Тобто сорт (гібрид) є тією субстанцією, яка за умови дотримання технології вирощування та використання потенціалу родючості вітчизняних чорноземів, дає можливість забезпечити нарощування виробництва високоякісного зерна, яке за самими скромними підрахунками може скласти біля 3 млн. т і забезпечити збільшення загальних обсягів його виробництва до 60 млн. тонн. Тому, в структурі врожаю сорти (гібриди) є самим вагомим фактором, якому повинно приділятися першочергове значення та увага.

Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН є виробником насіння високих репродукцій сортів озимих і ярих зернових, зернобобових культур, батьківських компонентів гібридів кукурудзи та соняшнику, яким забезпечує господарства різних форм власності в Україні. За останні п'ять років Інститутом укладено більше двох тисяч ліцензійних договорів на використання наукової продукції, які дозволили гарантовано виробити більше 28 тис. тонн насіння на площу понад 5,5 млн. га.

До широкого впровадження у виробництво на 2017 рік дозволено 280 селекційних розробок Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН. У структурі посівних площ основних польових культур в Україні питома вага сортів і гібридів Інституту становить: гороху – 53 %, проса – 46 %, соняшнику – 23 %, тритикале озимого – 45 %, жита озимого – 25 %, тритикале ярого – 90 %. Наші сорти та гібриди ефективно конкурують на аграрному ринку України із закордонними розробками та вирощуються на території Росії, Казахстану, Білорусі, Туреччини, Іспанії, Північної Америки. У Реєстрі сортів Росії знаходиться 37 селекційних розробок інституту, два гібриди соняшнику і один сорт гороху занесені до Реєстру Казахстану, два гібриди соняшнику включено до Реєстру сортів Білорусі, один гібрид соняшнику та один сорт пшениці м'якої озимої вирощуються в Туреччині.

Так, сорти **пшениці озимої** Розкішна, Альянс, Гордовита, Статна, Запашна, Фермерка, Привітна, Здобна мають потенціал продуктивності понад 10,0 т/га, менше реагують на попередники та відхилення в агроприйомах їх вирощування, мають комплексну стійкість до біотичних та абіотичних чинників середовища, дозволяють отримувати стабільно високі врожаї зерна високої якості. Вирізняються високою морозостійкістю від 7,5 до 8,5 балів, критична температура вимерзання яких складає від -17 до -18°C, що забезпечує отримання стабільних урожаїв за несприятливих умов перезимівлі. Сорти Досконала, Дорідна, Приваблива характеризуються підвищеною витривалістю до несприятливих умов і рекомендуються для вирощування після непарових попередників. Свої переваги вони добре реалізують за менших доз внесення добрив та вимушених відхиленнях у строках сівби в бік пізніх. За технологічними показниками якості зерна сорти Досконала, Дорідна, Розкішна, Альянс, Статна, Запашна, Фермерка відносяться до сильних пшениць, а Приваблива й Гордовита – до цінних.

Сорти та гібриди **жита озимого** селекції Інституту вирізняються підвищеною врожайністю, високою зимо- та морозостійкістю, толерантністю до основних хвороб, стійкістю до посушливих умов вегетації. В Інституті вперше в Україні створено вихідний матеріал, батьківські компоненти, лінії – закріплювачі стерильності та відновники фертильності, а також гібриди, які занесено до Державного реєстру сортів рослин. Технологічність вирощування сортів та гібридів забезпечується підвищеною стійкістю до вилягання, проростання на пні та осипання. Генетична природа розробок забезпечує високі показники якості зерна (вміст крохмалю та білка в зерні, число падіння) не залежно від погодних умов. Гібриди жита за рахунок ефекту гетерозису мають потенціал урожайності 10,0 – 11,0 т/га, а у виробництві – 7,8 – 8,8 т/га. Основною перевагою сортів і гібридів харківської селекції є їх висока морозостійкість (8–9 балів), що за жорстких умов перезимівлі забезпечує вищу урожайність порівняно з сортами іноземної селекції.

Нові сорти **триликале озимого** мають генетично обумовлену стійкість до хвороб і шкідників та забезпечують отримання урожайності на рівні 9,0-10,0 т/га з високою морозостійкістю (АД 256, національний стандарт), оптимальним рівнем стійкості до низьких температур і підвищеними технологічними властивостями (Гарне, Ратне, Раритет). Створено нові сорти триликале Амос, Маркіян, Никанор, Ярослав і Пластун із стабільно високими хлібопекарськими властивостями.

Сорти **пшениці ярої** м'якої та твердої характеризуються високою потенціальною урожайністю 5,0-6,2 т/га і придатні для вирощування у всіх кліматичних зонах. Завдяки високій екологічній пластичності сорти придатні для вирощування у сучасних умовах зміни клімату та за різного рівня ресурсного забезпечення. Вперше в Україні в Інституті створено сорт **пшениці полби** звичайної ярої Голіковська, який характеризується витривалістю до несприятливих умов середовища, що дозволяє вирощувати його без застосування пестицидів. Поєднання в сорті низької плівчастості, високої потенційної врожайності, підвищеного вмісту білка в зерні і високих круп'яних та дістичних властивостей дозволяє отримувати екологічно безпечну сировину для виготовлення каші, хліба та інших продуктів харчування і забезпечує культури полби привабливість для органічного землеробства.

Питома вага сортів **триликале ярого** харківської селекції серед зареєстрованих у Державному реєстрі сортів рослин України становить 71 %. Їх відрізняють високі технологічні властивості та господарська цінність, яка полягає у меншій вибагливості до умов вирощування та високій біологічній цінності зерна з потенціалом урожайності в умовах виробництва – 6,5 т/га. Важливою особливістю сортів триликале ярого є стійкість до твердої та легкої сажки, листкових хвороб, тому воно може вирощуватись без застосування фунгіцидів та ефективно використовуватись в органічному землеробстві, по гірших попередниках та на бідніших ґрунтах за менших доз добрив, а також як страхова культура для пересіву озимини.

Сорти **ячменю ярого** вирізняються високою екологічною стабільністю й високим потенціалом урожайності за будь-яких умов вирощування. Основною їх перевагою є висока стійкість (8–9 балів) до місцевих рас сажкових і особливо до листкових (борошнеста роса, гельмінтоспоріози, іржа) хвороб, так як місцеві раси є більш агресивними у порівнянні з європейськими, де клімат більш м'який.

За останні роки в інституті створено сорти **гороху**, які повністю відповідають сучасним умовам виробництва з потенціалом урожайності до 6,0 т/га, відзначаються стійкістю до вилягання та обсіпання насіння, придатні до прямого комбайнування, більше адаптовані до умов вирощування в усіх зонах України. Впровадження цих сортів дозволяє більш ефективно використовувати матеріально-технічні ресурси, а за рахунок однофазного збирання зменшити втрати і покращити якість зерна.

До Державного реєстру сортів рослин України занесено 32 гібриди **кукурудзи** селекції Інституту. В умовах сучасного виробництва добре зарекомендували гібриди - Кредит МВ та Вимпел МВ з урожайністю зерна 12–14 т/га, які займають відповідно 30 % та 15 % продажу насіннєвого матеріалу Інституту. Гібриди Світанок МВ, Лелека МВ, Донор МВ, Кардинал МВ в умовах інтенсивного виробництва формують урожай зерна 11,0-12,0 т/га та відрізняються високою технологічністю, посухостійкістю.

До поширення в Україні рекомендовано 8 сортів **проса** різного напрямку використання – харчового, кормового, технічного. Сорти Слобожанське, Вітрило, Ювілейне, Козацьке відрізняються високою стабільною за роками врожайністю, які більш стійкі до поширених рас сажки, що забезпечує їх вирощування без хімічних засобів захисту. Здатність проса формувати урожайність за короткий період вегетації дає можливість його вирощування у післяжнивних та післялукісних посівах. Так, при літніх строках сівби сорт Константинівське забезпечує рівень урожайності 1,5–2,0 т/га. Також цей сорт доцільно використовувати у змішаних посівах із горохом та соєю для одержання високопоживної кормосуміші.

За останні чотири роки в Інституті створено 33 гібриди соняшнику різних груп стиглості, з потенційною врожайністю до 5,0 т/га, олійністю насіння не менш 50 %, які відрізняються високою адаптивною здатністю до умов вирощування. Перевагою гібридів у порівнянні з розробками іноземної селекції є здатність забезпечувати сталі врожаї навіть за високого рівня їх ураження найбільш шкідливими серед поширених хвороб некротрофного типу живлення – білої і сірої гнилі та фомопсису. При цьому гібриди інституту мають генетично обумовлену стійкість до поширених та нових вірулентних рас несправжньої борошнистої роси. У нових гібридів олійного типу вміст олійної кислоти складає 78-92 % (норма 18-26%), пальмітинового типу – вміст пальмітинової кислоти складає 22-29 % (норма 4-7 %), стеаринового типу – вміст стеаринової кислоти складає 8-11 % (норма 3-5 %). Вперше в Україні зареєстровано гібриди соняшнику селекції інституту з підвищеним вмістом пальмітинової кислоти в олії Капрал, Курсор, Трувор, Рубікон, Елігнянський. Нові гібриди олійного типу Зорепад, Максимум, Сайт, Раут, Ореол забезпечують урожайність у виробничих умовах на рівні 4,5 т/га. Створено гібриди Феномен та Фундатор, які стійкі відповідно до гербіцидів групи сульфонілсечовини та групи імідазолінонів. Також створено ряд гібридів кондитерського напрямку використання Шумер, Форсаж, Атлет і Гудвин, які забезпечують вищу врожайність порівняно з поширеними у виробництві сортами та забезпечують високі якісні показники насіння (вміст білка в ядрі – 22,5–23,0 %, вміст олії в насінні – 43,0–44,0 %).

Нові сорти сої зернового напрямку використання за рівнем продуктивності та якісними показниками не поступаються зарубіжним аналогам і є більш адаптованими до місцевих ґрунтово-кліматичних умов. Сорти Естафета, Байка і Перлина мають високий рівень посухостійкості, а сорти Мальвіна і Подяка стійкі до збудників фузаріозу. Сорти ранньостиглої групи Спритна, Байка, Кобза, Перлина придатні для використання їх в сівознах, як попередників для озимої пшениці та джерела біологічного азоту. Вони здатні повністю задовольнити сучасні вимоги до сортів сої, мають потенціал урожайності до 5,0 т/га, відзначаються стійкістю до вилягання рослин та обсіпання насіння, більш адаптовані, порівняно із іноземними сортами, до регіональних ґрунтово-кліматичних умов України.

В умовах виробництва у нових сортів і гібридів не завжди реалізується генетично зумовлена потенційна продуктивність. На нинішньому етапі ця проблема повністю не розв'язана, що зумовлено як порушенням агроприймів вирощування, так і неповними знаннями відносно формування врожайних властивостей насіння під дією комплексу абіотичних, біотичних та антропогенних факторів. Незважаючи на попит у більш інтенсивних сортах, значимим залишається потреба на сорти, які є менш вимогливими до умов вирощування. Тому, покупець насіння повинен одержати повну інформацію відносно належності сорту до певної категорії, з точки зору рівня інтенсивності його виробництва. Адже аграрії, зважаючи на свої можливості, будуть робити ставку на насіння того сорту, який забезпечить найвищу віддачу в умовах конкретного господарства.

Завдання авторів каталогу – ознайомити керівників господарств, спеціалістів сільського господарства, представників бізнесу, фермерів з дослідженнями в галузі селекції, насінництва, технологіями вирощування сільськогосподарських культур Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН.

У каталозі наводиться опис 16 сортів пшениці озимої м'якої; 1 сорт пшениці озимої твердої; 3 сорти і 5 гібридів жита озимого; 1 сорт ріпаку озимого, 18 сортів тритикале; у тому числі 10 озимого, 8 ярого; 9 сортів пшениці ярої твердої і м'якої, 29 гібридів кукурудзи; 14 сортів ячменю ярого; 8 сортів проса; 8 сортів гороху; 2 сорту квасолі; 8 сортів сої; 27 гібридів соняшнику.

Запрошуємо всіх сільгосптоваровиробників до взаємної співпраці!